

Kränkande behandling

En sammanställande analys vårterminen 2021

2021-09-08

Innehållsförteckning

1	Beskrivning av ärendet.....	4
2	Huvudsakliga slutsatser	4
3	När ska en anmälan göras?.....	5
4	Antal anmälningar	6
5	Förskolan	7
5.1	Förskolans likabehandlingsarbete	8
6	Grundskolan	10
6.1	150 anmälningar per månad	10
6.2	Variation mellan skolor.....	10
6.3	Fysiska kränkningar vanligast.....	12
6.4	Skillnad mellan flickor och pojkar.....	14
6.5	Flest kränkningar på skolgården.....	14
6.6	Skolans likabehandlingsarbete	15
7	Barn- och utbildningsförvaltningens kommentar.....	17
	Bilaga 1. Tillgänglighetsanpassning av diagram.....	19
	Bilaga 2. Begrepp och definitioner.....	21
	Bilaga 3. E-tjänst för anmälan.....	22

1 Beskrivning av ärendet

I 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) föreskrivs att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla det till rektor. Rektor ska i sin tur anmäla vidare till huvudmannen. Så fort någon ur personalen får kännedom om att ett barn eller en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling är denne skyldig att anmäla. Det gäller vid signaler om kränkande behandling genom personalens observationer eller genom information från vårdnadshavare och andra. Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden, utfrysning, hot eller slag och sparkar. Även elaka mejl eller kommentarer på internet eller via sms kan vara kränkande behandling.¹

Barn- och utbildningsförvaltningen har i uppdrag att två gånger per år sammanfatta och analysera anmälda kränkningar till huvudmannen från verksamheterna.² Den här rapporten omfattar perioden 1 januari till och med den 30 juni 2021.

Jämförelse görs över tid och vid större skillnad i data mellan terminerna redovisas detta³. Att beakta är att åren 2018 – 2019 samt en stor del av vårterminen 2020 var anmälningarna manuella. Från och med höstterminen 2020 är samtliga anmälningar digitala. Det digitala systemet genererar ökade möjligheter till kvalitetssäkring av anmälningar och förbättrar möjligheten till analys. De manuella anmälningarna är inte alltid jämförbara med de digitala och flera har även varit ofullständiga.

2 Huvudsakliga slutsatser

Under vårterminen 2021 har huvudmannen fått in 944 anmälningar om kränkande behandling och trakasserier. Av anmälningarna avser 96 procent skolan och 4 procent förskolan. Sedan 2018 har antalet anmälningar ökat i takt med verksamheternas likabehandlingsarbete. Under andra halvåret 2020 sjönk

---

¹ Skollag (2010:800) samt skolverket.se

² Sammanträde 2019-03-27 § 33, Dnr 2019/BUN 0003 009 och sammanträde 2019-09-25 § 90, Dnr 2019/BUN 0314

³ Rättelse av uppgifter i analysrapport ht 2020, dnr 2021/BUN 0024 009: antalet inkomna anmälningar höstterminen 2019 är 575 och 46 procent av anmälningarna höstterminen 2020 avser elever som kränkts vid upprepade tillfällen.

antalet anmälningar för att återigen öka 2021. Sannolikt kan minskningen förklaras av att undervisningen under perioder förlagts på distans.

Förskolan har rapporterat in totalt 39 anmälningar, vilket är en ökning med 50 procent jämfört med föregående period. Även antalet förskolor som har anmält kränkningar till huvudmannen har ökat, från 8 till 14 (33 % respektive 58 % av alla Tyresös kommunala förskolor). Det är positivt att antalet anmälningar ökar, förvaltningen ser ett samband mellan förskolans systematisering av likabehandlingsarbetet och ökningen av antalet anmälningar. För de 14 förskolor som finns upptagna i statistiken varierar antalet anmälningar från en till åtta. I 33 av anmälningarna har barn kränkt ett annat barn, övriga sex fall handlar om att pedagog ska ha kränkt barn. Underlaget är för tunt för att kunna göra en djupare analys.

Alla grundskolor har rapporterat anmälningar. Totalt handlar det om 905 stycken. 23 anmälningar kommer från skolan som anmält minst respektive 131 från skolan som anmält flest. Äldre elever är underrepresenterade i statistiken över kränkningar medan yngre elever är överrepresenterade. En delförklaring kan vara att yngre elever är mer benägna att berätta för vuxna om kränkningar jämfört med äldre elever⁴. Resultatet är samma som tidigare år.

På skolan är fysiska kränkningar vanligast för pojkar medan verbala kränkningar dominerar bland flickor. Liksom tidigare år har få nätkränkningar rapporterats. Sannolikt finns en underrapportering vad gäller nätkränkningar, då studier visar att ungas utsatthet på nätet har ökat under pandemin⁵.

I 43 procent av anmälningar har samma elev kränkts vid minst ett tidigare tillfälle. 22 anmälningar handlar om vuxna som kränker elever, 884 anmälningar gäller en eller flera elever som kränker annan elev. En anmälan avser elev som kränkts av både vuxen och elev. Vanligast är att kränkningen sker på skolgården under skoltid.

3 När ska en anmälan göras?

Anmälningsplikten inträffar så fort personalen får kännedom om att ett barn eller en elev upplevt sig vara kränkt. Ansvar gälls även vid signaler om kränkningar genom personalens observationer eller genom information från vårdnadshavare och andra. Det krävs alltså inte att barnet eller eleven uttalat att hen har upplevt sig kränkt för att personal ska agera. Verksamheten ska inte värdera hur allvarig en händelse är innan anmälan görs till huvudmannen. En

---

⁴ Friendsrapporten 2021 https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

⁵ Ibid

kränkingsanmälan ska göras även vid misstanke om kränkning. Anmälan ska göras skyndsamt.

Anmälan görs oavsett vem som utsatt barnet eller eleven för kränkning. Det kan gälla kränkningar mellan barn eller mellan vuxen och barn. Ansvaret omfattar även det som händer på nätet och fritiden om det har samband med verksamheten.

Anmälningsplikten tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen.⁶

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de anmälda kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.⁷

Huvudmannen har delegerat till rektor att genomföra en utredning samt i förekommande fall vidta åtgärder vid signaler om kränkande behandling. Vidtagna åtgärder ska följas upp och utvärderas.⁸

4 Antal anmälningar

Statistiken över anmälda kränkningar omfattar alla händelser som verksamheterna anmält till huvudmannen. En separat anmälan skickas in för varje barn och elev som kränkts. Samma anmälan kan däremot avse flera barn och vuxna som kränkt ett barn. En bilaga med en begrepp- och definitionslista finns i slutet av rapporten. Samtliga diagram och tabeller är tillgänglighetsanpassade, se bilaga 1.

Under vårterminen 2021 har huvudmannen fått in totalt 944 anmälningar om kränkande behandling och trakasserier.⁹ Grundskolan står för 96 procent av alla inkomna anmälningar, förskolan står för övriga 4 procent.

---

⁶ 6 kap. 10 § andra stycket skollagen (2010:800)

⁷ 6 kap. 10 § skollagen (2010:800)

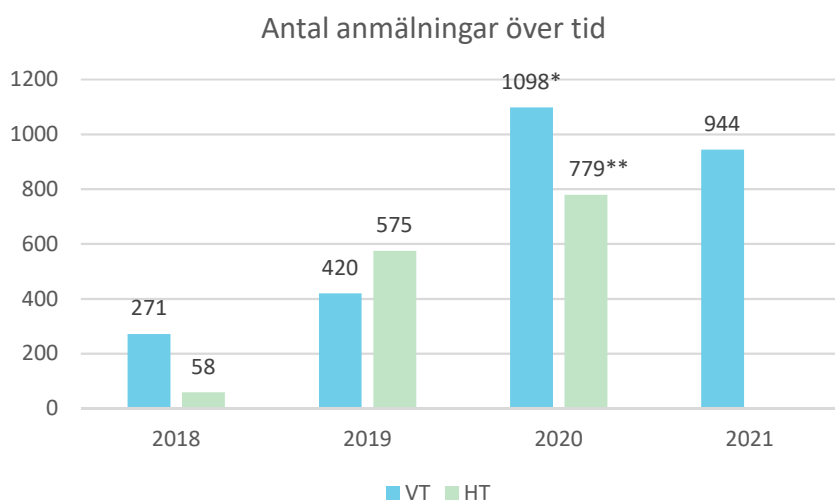
⁸ Tyresö kommun (2019). *Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning*. Dnr 2018/BUN 0113

⁹ Databasen med anmälningar är levande vilket innebär att anmälningar sker löpande. En handfull anmälningar som kommit in under våren 2021 har exkluderats i denna rapport. Anledningen är att tidpunkten för kränkningen avser en annan period än vad denna rapport omfattar. Notera att dessa anmälningar inte heller finns upptagna i föregående analysrapport eftersom de vid den tidpunkten inte rapporterats in av verksamheten.

Sedan 2018 har antalet anmälningar ökat i takt med verksamheternas systematisering av likabehandlingsarbetet. Införandet av en e-tjänst för anmälan är troligen en annan bidragande faktor till ökningen.

Hösten 2020 minskade antalet inkomna anmälningar. Sannolikt är minskningen delvis en följd av coronapandemin som har inneburit perioder av fjärrundervisning och distansundervisning i huvudsak för de äldre eleverna. Färre elever än vanligt har därmed vistats på skolan och fritidshemmen.

Minskningen av anmälningar behöver inte nödvändigtvis spegla faktiska förhållanden i skolan. I samband med den ökade digitaliseringen av svensk skola under pandemin har sannolikt platsen för kränkningar i en del fall flyttats från skolans lokaler till de digitala plattformarna som kan vara mer osynliga för vuxenvärlden. Barnrättsorganisationen Friends noterar att barns utsatthet på nätet har ökat under pandemin. Samtidigt svarar 20 procent av eleverna i högstadiet att de inte vet vem de ska vända sig till om de blir utsatta för kränkningar på nätet.¹⁰

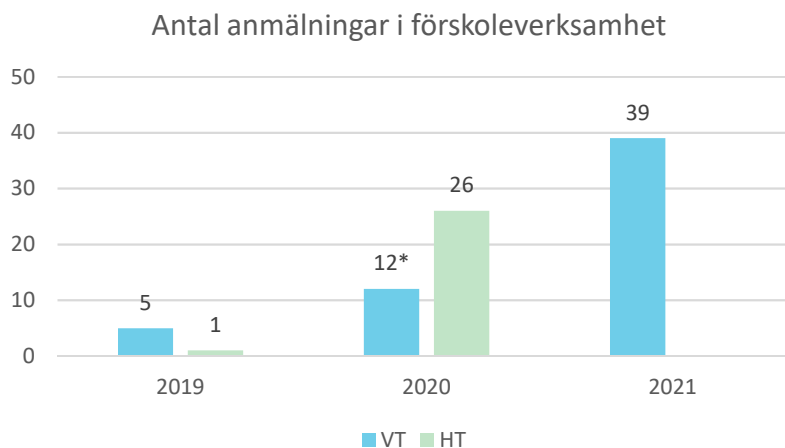
Diagram 1. Totalt antal inkomna anmälningar åren 2018 – 2021, avser både förskola och grundskola.
* E-tjänst för anmälan lanseras. ** Sedan höstterminen 2020 är alla anmälningar digitala.

5 Förskolan

Under vårterminen skickade verksamheten in 39 anmälningar om kränkande behandling. Det är en ökning med 50 procent jämfört med föregående period. Även andelen förskolor som anmält kränkningar till huvudmannen har ökat, från 33 till 58 procent. Sannolikt har ökningen av antal anmälningar och andel förskolor samband med förskolans systematiska kvalitetsarbete inom

¹⁰ Friendsrapporten 2021 https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

likabehandling. Medvetenheten har ökat bland personalen om vad kränkningar är och vad skollagen ställer för krav på huvudmannen och dess verksamheter.

Diagram 2. Antal kränkingsanmälningar i förskoleverksamheten åren 2019-2021.

* Förskolan startar ett systematiskt kvalitetsarbete inom likabehandling.

15 procent av anmälningarna handlar om att pedagog kränkt ett barn, resterande 85 procent gäller barn som kränkt ett annat barn. De fall som handlar om pedagog som kränker barn har i huvudsak varit av fysisk karaktär.

När det gäller att barn kränks av personal visar undersökningar att det troligtvis finns ett mörkertal vad gäller anmälningar. I Tyresö diskuterar och reflekterar förskolan aktivt kring vikten av att anmäla och vikten av att ha en dialog när pedagoger märker att andra pedagoger kränker ett barn.

Majoriteten av alla anmälningar rör pojkar som blivit kränkta, 64 procent. Fysiska kränkningar är vanligast förekommande, följt av verbala kränkningar och därefter psykiska kränkningar. Vanligaste platserna för kränkningar är förskolegården och avdelningen.

På grund av att förskolans anmälningar är få dras inga generella slutsatser utifrån resultaten.

5.1 Förskolans likabehandlingsarbete

År 2020 påbörjade förskolan ett aktivt likabehandlingsarbete med stöd av kommunens samordnare för likabehandling. Förskolorna har börjat implementera arbetet utifrån den verktygslåda som har byggts upp där all

information som rör förskolornas likabehandlingsarbete finns samlad¹¹. Hemsidan ger stöd och information om hur enheterna kan arbeta med värdegrundsuppdraget, hur lagstiftningen ser ut och hur man kan arbeta främjande och förebyggande mot kränkande behandling. Här finns också kommungemensamma mallar för anmälan, utredning, planerade åtgärder och uppföljning.

I pedagoggrupperna pågår ett ständigt analysarbete om vilka situationer som uppstått där barn kan ha känt sig kränkta och hur förskolan kan förebygga att liknande situationer uppstår igen. Det kan handla om att identifiera platser där kränkningar är vanligt förekommande och sätta in förebyggande insatser genom att öka personaltätheten, dela upp barngrupper eller ha pedagogledda aktiviteter.

Närmast har förskolan haft fokus på att öka likvärdigheten mellan enheterna samt skapa och förankra strukturer för det förebyggande, främjande och åtgärdande arbetet. Förskolans likabehandlingsgrupp har planerat främjande aktiviteter för alla diskrimineringsgrunder som integrerats i förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Därutöver har förskolans reflektionsdokument, som ligger till grund för planeringen av undervisningen, reviderats för att likabehandlingsarbetet ska bli en naturlig del som systematiskt analyseras och utvärderas.

Antalet anmälningar varierar mellan förskolor, en del saknas helt i statistiken över kränkingsanmälningar. Det kan bero på bristande erfarenhet av att identifiera och upptäcka kränkningar. Förskolans nystartade likabehandlingsgrupp kommer sannolikt att bidra till att utveckla kompetensen och ge större erfarenhet att göra dessa tolkningar.

Likabehandlingsgruppen tillsattes under våren och har haft två möten. Gruppen utgör ett forum för enheterna att diskutera de utmaningar man står inför, utbyta erfarenheter och sprida kompetens och lärande. Varje förskola finns representerad med rektor och en pedagog.

Förskolans utmaning är fortsatt att göra tolkningar av vad en kränkning är i förskolan och när en anmälan ska göras. Det finns begränsad forskning om kränkande behandling i förskolan. När det gäller kränkningar mellan barn i förskolan kan det vara en svår bedömning. Små barn hamnar i konflikter och för att tala om att ett förskolebarn kränker någon krävs att barnet är medvetet om konsekvenserna av sitt handlande¹².

---

¹¹ Verktygslåda <https://sites.google.com/utb.tyreso.se/tyresokommunikabehandling/startside>

¹² [Skolverket.se](https://www.skolverket.se), hämtad 2021-08-30

6 Grundskolan

6.1 150 anmälningar per månad

Första halvåret 2021 anmälde skolan i snitt 150 kränkningar varje månad. Flest anmälningar avser mars månad. Antalet anmälningar sjönk i juni vilket har samband med att eleverna gick på sommarlov.

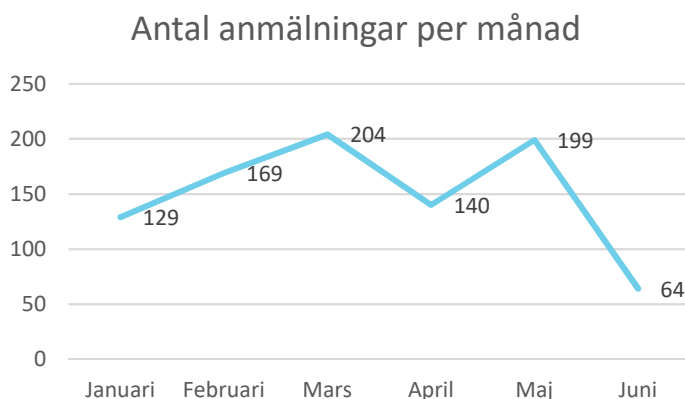

Diagram 3. Jämförelse av inkomna anmälningar per månad under vårterminen 2021.

6.2 Variation mellan skolor

Alla skolor har anmält kränkningar till huvudmannen. Sammanlagt har det registrerats 905 anmälningar. Spridningen i antal anmälningar mellan skolor varierar från 23–131.

Antalet anmälningar motsvarar 16 procent av alla elever i Tyresös kommunala grundskolor. Spridningen i andel anmälningar i förhållande till antal elever är stor mellan skolorna. Resultatet varierar från 8 till 42 procent.

Andelen anmälningar ska tolkas med försiktighet då de inte avser unika elever. Fyra av tio anmälningar rör elever som utsatts för upprepade kränkningar. Resultatet är i stort sett oförändrat jämfört med föregående period. Ett och samma barn kan alltså förekomma i flera anmälningar. Av den aggregerade statistiken är det dock inte möjligt att se vilket läsår tidigare kränkningar ägt rum.

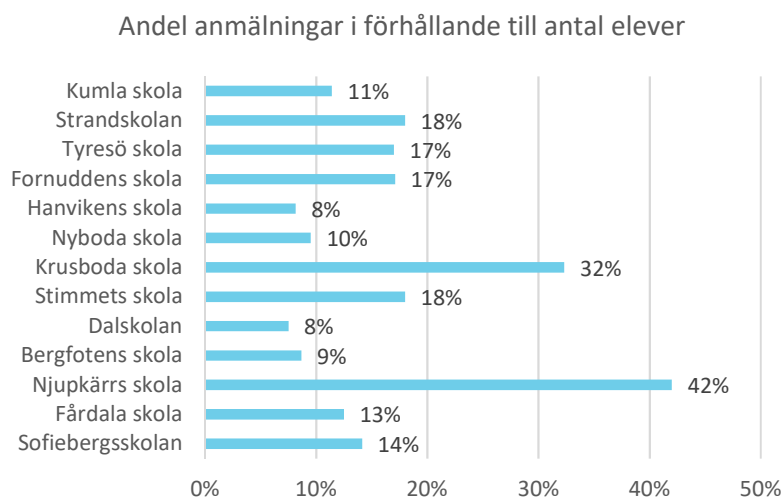
Skolorna med flest andel anmälningar förklarar att flera faktorer ligger till grund för antalet anmälningar. En avgörande faktor är den målmedvetna implementeringen av det systematiska kvalitetsarbetet kring kränkningar. På arbetsplatsträffar, arbetslagsmöten och studiedagar påminns och informeras personalen om skollagens krav att anmäla samtliga kränkningar. Personalen ska

inte göra någon värdering av hur allvarlig händelsen är utan ska anmäla även vid misstanke om en kränkning. Efter anmälan ska situationen utredas och därefter ska åtgärder vidtas eller ärendet avslutas.

En skola uppger att de i få fall behövt upprätta handlingsplaner. Det talar för att antalet anmälningar kan vara en signal om låg tolerans för kränkningar. En annan skola uppger att många anmälningar rör kränkande språkbruk och att samma elever förekommer i flera anmälningar. Läsåret 2021/22 arbetar skolan vidare med att förebygga negativ jargong och förbättra skolans språkbruk.

Forskning visar tydliga kopplingar mellan icke-agerande vid kränkningar och riskerna för att detta medverkar till en normalisering av kränkande beteende. I en kartläggning uppger nästan en fjärdedel av eleverna i årskurs 6–9 som utsatts för kränkningar att de inte har berättat för någon om sin utsatthet. De upplever inte att de blir tagna på allvar eftersom situationen de berättar om många gånger förminskas av vuxna.¹³

Två av skolorna med lägst andel anmälningar är mellan- och högstadieskola respektive högstadieskola. Antalet elever som rapporterar utsatthet sjunker med åldern, vilket kan vara en delförklaring till det lägre antalet anmälningar¹⁴.

Diagram 4. Andel anmälningar i förhållande till antal elever per skola. Lodrät axel är sorterad efter antal elever per skola, från högsta till lägsta värden.

¹³ *Friendsrapporten 2021* https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

¹⁴ *Ibid*

Elever i årskurs 1–6 är överrepresenterade i statistiken över antal anmälningar medan elever i årskurs 7–9 är underrepresenterade. För elever i förskoleklass är resultatet i linje med andel elever.

Att de lägre årskurserna har en högre andel anmälningar kan dels bero på en högre personaltäthet dels på att verksamheten sträcker sig över en längre tid per dag då den även omfattar fritidshemstiden. En annan förklaring kan vara att de äldre eleverna i större omfattning än de yngre haft fjärrundervisning och distansundervisning under pandemin. Förtroendet för vuxna är dessutom större i de yngre åldrarna, vilket ofta medför att de yngre eleverna är mer benägna att berätta om olika negativa förhållanden¹⁵.

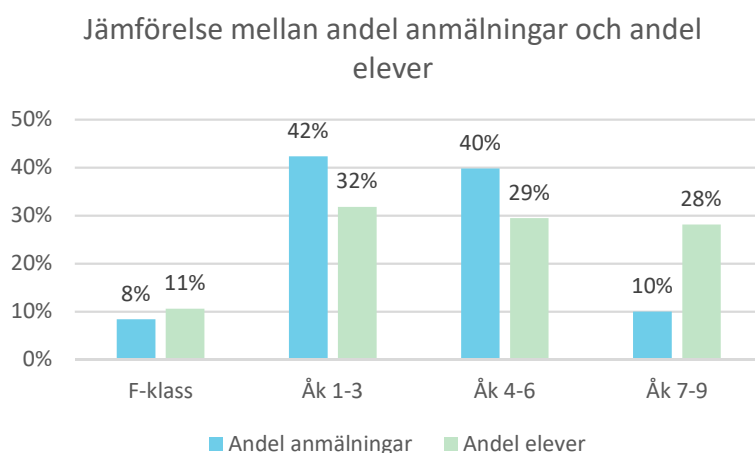

Diagram 5. Jämförelse mellan andel anmälningar och andel elever fördelat per årskurs.

6.3 Fysiska kränkningar vanligast

Totalt finns 1 132 kränkningar registrerade baserat på 905 anmälningar. Det finns en skillnad mellan antal kränkningar och anmälningar eftersom en elev kan ha blivit utsatt för mer än en kränkning vid samma tillfälle, exempelvis både verbalt och fysiskt.

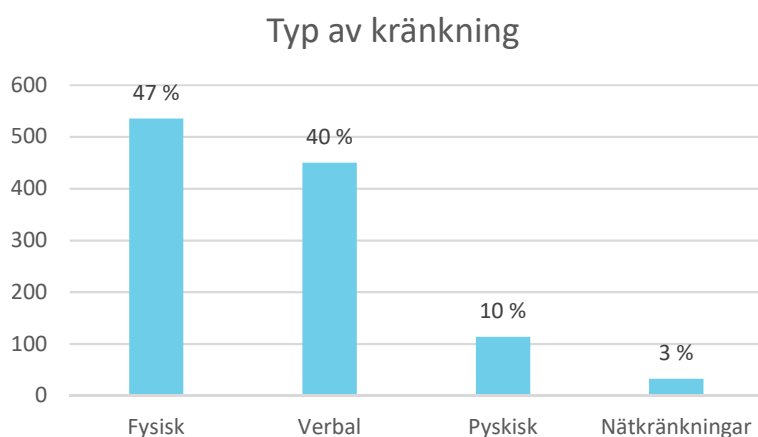
Majoriteten av kränkningarna är fysiska. Verbala kränkningar kommer därefter följt av psykiska kränkningar. Lägst antal kränkningar rör nätet. Fördelningen följer samma mönster över tid¹⁶.

¹⁵ Friendsrapporten 2021 https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

¹⁶ Tyresö kommun 2020. *Kränkande behandling i förskola och skola - en sammanfattning och analys vt- 20*. Dnr 2020/BUN 0091

Som tidigare nämnts har ungas utsatthet på nätet ökat under pandemin. I en kartläggning uppger nästan var tredje elev att de har kränkts på nätet.¹⁷ Andelen anmälda nätkränkningar från verksamheterna i Tyresö är i stort sett oförändrad sedan höstterminen 2019. Det kan antyda att det finns ett mörkertal avseende anmälda nätkränkningar.

Forskning visar att det finns en tydlig koppling mellan mobbning i skolan och mobbning på nätet, och då skolans verksamhet förläggs till nätet följer den så kallade traditionella skolmobbningen med. I en internationell forskningsöversikt framgår att unga upplever att vuxna saknar tillräcklig kunskap om ungas situation på internet och att unga har låg tilltro till vuxnas möjlighet att hjälpa dem vid konflikter på internet. Detta leder till att unga ofta väljer att inte involvera vuxna vid nätkränkningar.¹⁸

Diagram 6. Olika typer av kränkningar första halvåret 2021. Flera svarsalternativ kan anges.

Närmare 98 procent av alla anmälningar innehåller uppgifter om att en eller flera elever kränkt en annan elev. Två procent av anmälningar innehåller uppgift om att vuxen kränkt en elev. En anmälan avser en elev som kränkts av både elev och vuxen. Anmälningar där vuxna förekommer handlar i huvudsak om fysiska och verbala kränkningar.

---

¹⁷ *Friendsrapporten 2021* https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

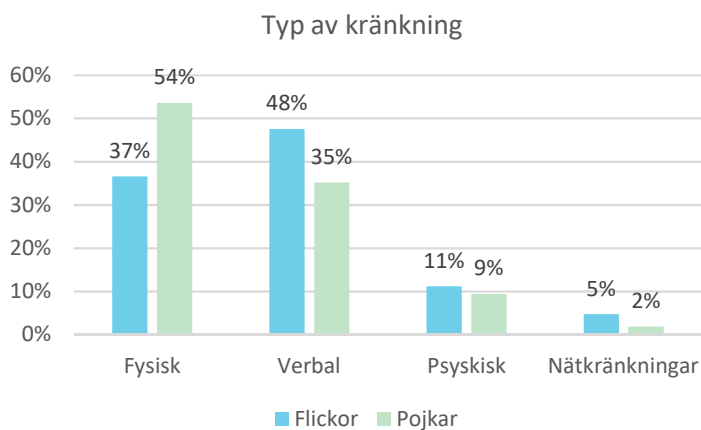
¹⁸ Berne, Sofia och Frisé, Ann (2020), *Utsatt på internet - en internationell forskningsöversikt om nätmobbning bland barn och unga*. Statens medieråd

6.4 Skillnad mellan flickor och pojkar

Majoriteten av anmälningarna, 63 procent, avser pojkar som utsatts för kränkande behandling. Motsvarande uppgift för flickor är 37 procent. Resultatet är i linje med tidigare år samt Skolinspektionens statistik¹⁹. Totalt går det 48 procent flickor och 52 procent pojkar i Tyresös kommunala skolor.

Fysiska kränkningar är vanligast bland pojkar medan verbala kränkningar är mest förekommande bland flickor. Andelen psykiska kränkningar och nätkränkningar är ungefär lika hög för båda könen.

Andelen flickor som utsatts för verbala kränkningar har ökat med sex procentenheter på ett år. Samtidigt har andelen fysiska kränkningar minskat med fem procentenheter. För pojkar är resultatet i det närmaste oförändrat.

Diagram 7. Typ av kränkning fördelat per kön under första halvåret 2021. Flera svarsalternativ kan anges.

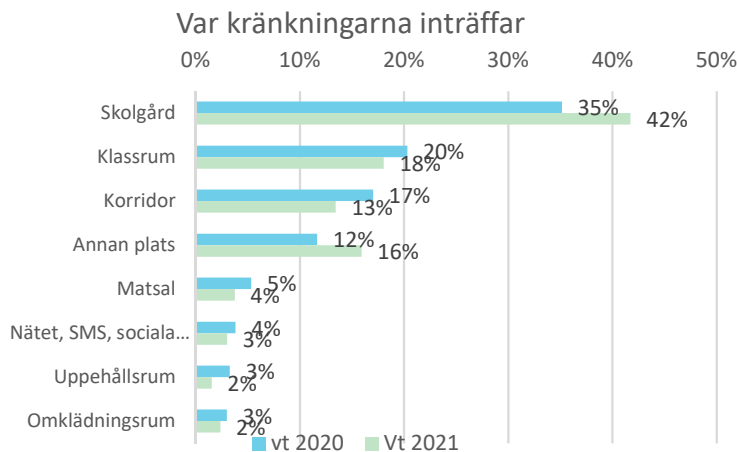
6.5 Flest kränkningar på skolgården

Statistiken visar att flest anmälda kränkningar sker på skolgården under skoltid. Klassrum, ”annan plats” och korridor är andra vanligt förekommande platser. Resultatet är samma som tidigare år.

En del anmälare väljer svarsalternativet ”annan plats”, tillsammans med minst ett annat, för att i fritextfältet precisera var kränkningen ägt rum. Exempelvis på skolgårdens fotbollsplan. Läsaren bör ha detta i åtanke vid analys av data över var kränkningar inträffar.

---

¹⁹ Skolinspektionen, *Tillsyn utifrån individärenden – statistik över anmälningar och beslut 2020*. Diarienummer 2021:1762

Diagram 8. Var kränkningarna inträffar vårterminen 2021 och 2020. Flera svarsalternativ kan anges.

Åtta av tio anmälningar handlar om att elev blivit utsatt för missförhållanden under skoltid. Två av tio kränkningar har skett på fritidshemstid eller på fritiden. Det förekommer att anmälningar omfattar både skoltid och fritid eller fritidshemstid. Detta kan bero på att kränkningen fortsatt efter skolan. Jämfört med föregående år är resultatet över var kränkningar inträffar i det närmaste oförändrat.

6.6 Skolans likabehandlingsarbete

Barn- och utbildningsförvaltningen stämmer kontinuerligt av skolornas arbete med kränkingsanmälningar och likabehandling på resultatdialogerna. Respektive skola följer statistiken över antal kränkningar och typ av kränkning i den månatliga uppföljningsrapporten. Via e-tjänsten finns ytterligare detaljer lättillgängliga.

Arbete i skolans likabehandlingsgrupp

Alla skolor har en likabehandlingsgrupp där representanter från skolledning, elevhälsovården för olika årskurser samt fritidshem träffas kontinuerligt. Vissa skolor saknar representanter från alla arbetslag. På grund av pandemin har det förekommit en del frånvaro från representanter men i stort har arbetet löpt på.

Ett arbete som sker i likabehandlingsgruppen är att gå igenom och analysera kränkingsanmälningar. Utöver det arbetar olika skolor med olika fokus. Exempelvis har flera skolor analyserat trygghetsenkäter som genomförts på skolan, gått igenom rapporter från klasser och elevråd, arbetat med barnkonventionen, arbetat med förebyggande och främjande arbete, samt direkta insatser som behöver göras utifrån aktuellt läge.

Kommungemensamt likabehandlingsarbete

Tyresö har en kommungemensam samordnare som stöttar verksamheten i deras likabehandlingsarbete. Samordnaren ger även riktat stöd till enskilda skolor vid efterfrågan och behov. Till tjänsten finns kopplat en kommungemensam styrgrupp som följer upp skolornas arbete. Syftet med styrgruppen är att olika professioner inom skolan möts och diskuterar och planerar implementeringsarbetet av de kommungemensamma mallarna och rutinerna och arbetet framåt. Styrgruppen träffas fyra gånger per år och planerar innehåll för dagnaderna (sammankomster) utifrån skolornas utvecklingsområden, säkerställer att skolor har ett fungerande likabehandlingsarbete och att skollagen följs.

Två gånger per termin arrangeras dagnader med representanter från varje grundskola (en skolledare, en fritidshemsrepresentant och en representant från likabehandlingsgruppen, LBG). Dagnaderna syftar till att mötas för att tillsammans diskutera hur arbetet fungerar på skolorna, utbyta kunskap och erfarenheter, diskutera och finna gemensamma lösningar på uppkomna frågor. Dagnaderna har olika teman olika gånger.

Gemensamma mallar och riktlinjer finns i arbetet mot kränkande behandling och det förebyggande och främjande arbetet. En verktygslåda har byggts upp där all information som rör skolornas likabehandlingsarbete finns samlat. Det kommungemensamma arbetet tas upp på resultatdialogerna där reflektioner kring arbetet, dagnaderna och användning av material analyseras i förhållande till skolan.

Årets utvärdering av likabehandlingsarbetet visar att alla skolor använder alla dokument men implementeringsarbetet skiljer sig åt mellan skolorna. Några skolor har kommit längre i implementeringen medan andra skolor fortsätter att påminna/visa/prata om dokumenten. En workshop kommer att erbjudas för de som upplever ett behov (skolledare, representanter) samt verksamhetsbesök.

Utmaningar i likabehandlingsarbetet

Det finns en utmaning i att få arbetet att vävas in och vara ständigt levande i den dagliga verksamheten. Många upplever tidsbrist och en frustration över den omfattande dokumentationen. I nuläget är kränkingsanmälan digital. Det finns önskemål om att alla hela ärendegången vid kränkande behandling digitaliseras för att effektivisera arbetet ytterligare.

De flesta skolor anger dock att likabehandlingsarbetet fortlöper bra, det kommungemensamma arbetet och materialet ger stöd och systematik kring likabehandling.

Under året har styrgruppen förenklat mallarna för att de ska bli mer användarvänliga och fortsätter arbetet med att stödja implementeringen. Utöver detta kommer dagnadernas innehåll att anpassas utifrån skolornas utvecklingsområden.

7 Barn- och utbildningsförvaltningens kommentar

I Tyresö finns en tydligt upparbetad organisation för likabehandlingsarbetet i förskolan och skolan. På kommunnivå finns en central samordnare och likabehandlingsgrupper som består av representanter från alla förskolor respektive skolor samt en styrgrupp som stödjer verksamheterna i hur arbetet ska organiseras och struktureras. Det finns kommungemensamma rutiner som alla förskolor och skolor känner till och använder samt mallar som stöd för det förebyggande och främjande arbetet. På verksamhetsnivå finns lokala likabehandlingsgrupper där representanter från skolledning, elevhälsovården och arbetslag för olika årskurser samt fritidshem träffas kontinuerligt. Varje enhet har riktlinjer och fastställda rutiner för att förhindra kränkande behandling och trakasserier.

Skolorna har ett aktivt arbete utifrån anmälningar kring kränkande behandling. Trygghetsenkäter, trygghetsvandringar och kartläggningar har gjorts. Utifrån analys av dessa och det kontinuerliga samtalet i likabehandlingsgrupper och arbetslag tillämpas åtgärder som till exempel större personaltäthet i områden som kräver det och aktiva samtal med grupper där man har en problematik. Andra åtgärder är strukturerade raster och mer delaktig rastaktivitet som har införts på flera skolor.

Grundskolan har hittat en systematik i kvalitetsarbetet genom att följa upp och analysera anmälningar om kränkande behandling och likabehandlingsarbetet på resultatdialogerna. Dialogerna genomförs fyra gånger per år. Analysen ligger sedan till grund för riktade insatser.

Forskning visar att det får stor effekt på likabehandlingsarbetet om det finns en struktur för hur likabehandlingsarbetet levandegörs och vilka kanaler det finns för möjlighet att diskutera och utveckla arbetet.²⁰

Nätkränkningar

Antalet nätkränkningar ligger på en stabilt låg nivå samtidigt som det finns signaler i samhället om att barns utsatthet på nätet ökar. Troligen finns här en underrapportering. På resultatdialogerna och dagnaderna kommer

---

²⁰ Friendsrapporten 2021 https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

förvaltningen fortsatt lyfta vikten av att verksamheten arbetar med förebyggande och främjande frågor som rör internet.

Samverkan och elevdelaktighet

En presentation av likabehandlingsarbetet har utformats som är gemensam för kommunens förskolor och grundskolor. Alla enheter ska under hösten 2021 använda presentationen i sin samverkan med vårdnadshavare för att ge en samlad och likvärdig information om likabehandlingsarbetet.²¹ Ett annat fokusområde för läsåret 2021/22 är elevdelaktighet. Elevernas involvering i likabehandlingsarbetet kommer att följas upp och i förekommande fall förstärkas. Det handlar bland annat om att studera hur barn och elever syns i kartläggningar, analys, planering av åtgärder, uppföljningar och utvärderingar. En annan del är att sprida goda exempel från skolorna.

Underlag för statistik

Förskolan och grundskolan har helt övergått till den digitala tjänsten för kränkingsanmälningar. Kvalitén i inregistrerad data har ökat och möjligheten att göra jämförelser mellan enheter och över tid har förbättrats. Förvaltningen ska undersöka om kvalitén på statistiken kan öka ytterligare genom att modifiera vissa flervalsfrågor till envälsfrågor. Det gäller till exempel frågan om kränkningar tidigare riktats mot samma person. På så vis förmås anmälaren att ta ställning. Det ger en bättre grund för analys av resultaten och ökade möjligheter till jämförelser.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att utvidga e-tjänsten för att hantera hela ärendegången vid kränkande behandlingen. Under hösten kommer några skolor och förskolor ingå i en pilot för att testa systemet. Målet är att möjliggöra för samtliga enheter att gå in hösten 2022.

---

²¹ En presentation av likabehandlingsarbetet har utformats som är gemensam för förskolor och grundskolor:
<https://docs.google.com/presentation/d/1oUirMJyxvxpEMbzVhsmjm6Yu23fxS4D79Uidn1-78jc/edit#slide=id.p1>

Bilaga 1. Tillgänglighetsanpassning av diagram

Diagram 1. Totalt antal inkomna anmälningar från förskola och grundskola åren 2018 – 2021.

	2018	2019	2020	2021
Vårtermin	271	420	1 098	944
Hösttermin	58	575	779	
Helår	329	995	1 877	

Diagram 2. Antal kränkingsanmälningar i förskoleverksamheten åren 2019-2021.

	2019	2020	2021
Vårtermin	5	12	39
Hösttermin	1	26	

Diagram 3. Antal anmälningar per månad på grundskolan, VT 2021.

Månad	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni
Antal	129	169	204	140	199	64

Diagram 4. Andel anmälningar i förhållande till antal elever per skola, VT 2021.

Skola	Andel anmälningar	Antal elever
Kumla skola	11 %	832
Strandskolan	18 %	742
Tyresö skola	17 %	699
Fornuddens skola	17 %	485
Hanvikens skola	8 %	454
Nyboda skola	10 %	420
Krusboda skola	32 %	331
Stimmets skola	18 %	310
Dalskolan	8 %	306
Bergfotens skola	9 %	300
Njupkärrs skola	42 %	300
Fårdala skola	13 %	280
Sofiebergsskolan	14 %	205

Diagram 5. Jämförelse mellan andel anmälningar och andel elever fördelat på årskurs, VT 2021.

Årskurs	Andel anmälningar	Andel elever	Differens (%-enheter)
Förskoleklass	8 %	11 %	- 3
Årskurs 1-3	42 %	32 %	10
Årskurs 4-6	40 %	29 %	11
Årskurs 7-9	10 %	28 %	- 18

Diagram 6 och 7. Olika typer av kränkningar totalt respektive fördelat per kön, VT 2021 (flera svarsalternativ kan anges).

	Antal anmälningar	Andel anmälningar (%)	Andel anmälningar pojkar (%)	Andel anmälningar flickor (%)
Fysisk	535	47 %	54 %	37 %
Verbal	450	40 %	35 %	48 %
Psykisk	114	10 %	9 %	11 %
Nätkränkning	33	3 %	2 %	5 %

Diagram 8. Var kränkningarna inträffat, VT 2021 (flera svarsalternativ kan anges).

Plats	VT 2021	VT 2020	Differens
Skolgård	42 %	35 %	7
Klassrum	18 %	20 %	-2
Korridor	13 %	17 %	-4
Annan plats	16 %	12 %	4
Matsal	4 %	5 %	-1
Nätet/SMS/sociala medier	3 %	4 %	-1
Uppehållsrum	2 %	3 %	-1
Omklädningsrum	2 %	3 %	-1

Bilaga 2. Begrepp och definitioner

• Typ av kränkning

- Fysisk kränkning är till exempel slag, sparkar, knuffar.
- Psykisk kränkning är till exempel utfrysning, blickar.
- Verbal/skriftlig kränkning är till exempel nedsättande kommentarer.
- Nätkränkning är till exempel kränkningar på internet, sociala medier, sms, e-post.

• **Kränkande behandling** är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. (6 kap. 3 § skollagen)

• **Diskriminering och trakasserier** är ett uppträdande som missgynnar eller kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering förutsätter ett maktövertag hos den som diskriminerar – alltså kan lärare diskriminera elever, men inte tvärtom. När det inte finns någon maktobalans mellan de som är inblandade klassas handlingen istället som trakasserier. (1 kap. 4 § diskrimineringslagen)

• **Mobbning** är när ett barn eller en elev blir utsatt för kränkande behandling eller trakasserier vid upprepade tillfällen. Mobbning är inte ett begrepp som används i skollagen. (Skolverkets webbplats, 2020-01-24).

• **Likabehandling** innebär att alla barn och elever ska behandlas utifrån sina förutsättningar så att de får lika rättigheter och möjligheter. Arbetet för likabehandling är en del av skolans värdegrundsarbete som handlar om att aktivt främja alla elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Bilaga 3. E-tjänst för anmälan

Skola – Anmälan vid kännedom om kränkande behandling/trakasserier

Anmälan skola Skicka in

Personuppgifter på elev som blivit kränkt

Välj skola Test	Välj årskurs [Välj]	Klass
Förnamn	Efternamn	Elevens personnummer
Välj ☐ Flicka	☐ Pojke	

Vid kännedom ange elevens klasslärare/mentor

Händelseinformation

Datum för händelsen 2021-01-31	Datum då händelsen kommit till anmälarens kännedom	
Datum då händelsen anmäldes till rektor 2021-01-31	Ansvarig rektor Sandra Lindblom	
Anmälarens förnamn Frida	Anmälarens efternamn Ohls Ryholt	E-post

Kränkningen avser:

Elev-elev   Vuxen-elev   Rektor-elev

Vilken sorts kränkning rör det sig om?

Fysisk (till exempel slag, sparkar, knuffar)   Psykisk (till exempel utfrysning, blickar)
 Verbal/skriftlig (till exempel nedsättande kommentarer)   Nätkränkning

Var har det hänt? *

- Skolgård   Klassrum   Korridor   Matsal
 Uppehållsrum   Omklädningsrum   Nätet, SMS, Sociala medier   APL/Praktikplats

Annan plats

När har det hänt? *

- På skoltid   På fritidshemstid   På fritiden (morgon/kväll eller helg)

Har kränkningar tidigare riktats mot samma person *

- Inte vad anmälaren känner till   Har hänt tidigare   Har hänt vid upprepade tillfällen

Vem/vilka är det som kränkt eleven som anmälan gäller? *

Elev/elever:

Vuxen/vuxna:

Vilka övriga vuxna eller elever var närvarande vid händelsen som anmälan gäller?

Eventuellt andra inblandade:

Kort beskrivning av vad som hänt *

Innan anmälan skickas vidare till rektor, klicka i det som du anser gäller denna anmälan *

- Bedömer att det är en händelse som inte kräver ytterligare utredning eller åtgärder än vad som redan vidtagits

Om du fyllt i ruta ovan "Bedömer att det är en händelse som ..." Ange vilken utredning/vilka åtgärder som vidtagits *

Obligatorisk uppgift om rutan ovan är ibockad

- Tidigare anmälan finns med planerade åtgärder och uppföljning för den som blivit kränkt
 Händelsen ska utredas ytterligare samt planerade åtgärder ska upprättas